

ACC. N.R. M. 7794 : 1-8.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Wikberg

Härad: Elfvigdinge.

Adress: Furåkra, Kråksmåsa.

Socken: Mjölby.

Berättat av: Lantbr: Thako Gausson.

Uppteckningsår: 1941.

Född år 1822 i Mjölbysocken.

Ämne: Mjölläran.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Etn. III: 18.

Uppteckningen berör lista n:o 18. i
"Atlas över svensk folkkultur."
av Sigurd Erikson.

Vol: 1.

Sidor: 1-8.

Här till ett blad teckning. n:o 8.

avskr.

Skriv endast på denna sida!

1.)

ACC. N:R. M. 7794:1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sk. Mejöllärer förekom mycket hos oss i gammal tid, men dessa lärar användes minst lika mycket att förvara råg uti. Vi kallade dessa lärar på våra orter för "Mejöllingar eller Sälbingar," allt efter som man hade mjöl eller säd uti dem. Men att det var samma sorts bingar eller Lärer, som frågelisthan spräjer om det är då fast och visst. Dessa Lärer voro i gammal tid dubbelt behäfliga isynnerhet i våra bondgårdar för våra "Säa bodar" voro ej alltid av prima beskaffenhet. När man slutat träska, så fick vi i dubbel mening påhållning i dessa

avskr.

2.)
ACC. N.R. M. 7794:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

boder av råttor, sen dam inbet pen-
na mera i kadorna att äta. Så
voro dessa lärar gada förvarings-
rum för mjöl och rådg. ofta före-
kom en Lär i de gammaltida
köken i vilken mjöl förvarades. I
de gammaltida boudköken so-
ro ej kök i modern mening. Lä-
rarna voro av olika storlekar från
en tunnare rynd upp till 3 tun-
nor. De största voro på tvärsen
delade med en brädvägg inuti,
så varje ett av de 2 rummen då
rymde $1\frac{1}{2}$ tunna. I ena rummet
förvarades "Röjnjöl" i det andra
"Kornmjöl". Dessa Lära bestodo av
hjulade bräder och voro i rektang-
elform. Underredet var en rektangel

arkiv.

3.)
av hyslade 4-tumsbjälkar och i
hörnen en inbappad stolpe av sam-
ma gravlek. Dessa stolpar voro
"urkloade" (spår från h. sidor) det-
ta för fäste av brädernas ändar.
Bräderna voro spantade såväl
i botten där dem fasthållas av
spikar, som i läng och kortri-
dorna där dem hade fästet i de
"urkloade" stolparna. Byggnads-
metoden var egentligen "Skif-
tesverk." i smält. Stolparna ä-
ro längsidan voro en cika 4-5.
tumm längre och gjordes till
en del, som gängjärn i det att
det var ett hål genom varje stol-
pe, varigenom en tapp från loc-
ket läpte, så vart det prima

avsk.

4.)

ACC. NR. M. 7794:4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Frågångjern vilka i sin tur på-
minke om gammaltida gånge-
stundan var locket försett med
överfall av jern liksom en gam-
maltida "kläckista" eller "kaffert".
Setta var vid behan försedd med
ett bastank hängslas by det fanns
gott om mjöl och "sättyror" i
gammal tid. Kratts att man
hade bastank läs för "baadör-
ren. Obs! Set säger att det fanns
bänder som kunde konstas
att låta hjuven stå vid lären
och bära på den fyllda säcken
fylls bänden kom och "Löst" ha-
nam, men ej alla bänder vara
så bekvämdrade i magiska
konster, så läset var gott att hava. *avsk.*

Förklaring över teckning N:o 3. E. -

1. Är del av botten. 2-2. "Kolparna".
3. Är Lären. 4-4. Trägångjärnen. 5-5.
Locket. 6. Överfallet. 7. Märka däri
överfall och hängslas fästes, 8. är
lärens öppning vari mjölet eller
saden inslogs. Obs! Jag kunde
tecknat lären, så ena kostsi-
dan och blivit synlig, det kanske
hade varit naturligare så, men
min avsikt är att visa tydligt
gångjärnen och då var bäst tec-
na den långvida där dam vora.
Obs! om nu häglärde skulle fråga,
"Varför inbet, som i nutid, för-
vara mjölet i säckar?" Välän! Det
hade jag gått till en kort tid, men
det hade varit krävande många

avskn

6.)
säcker och för det andra hade
rättorna snart sändes säcker-
na. Det var i regel så att i äldre-
rig tid kunde vi blott mala höst
och var då det fanns vatten i
våra bäckar och smååar, sen på
sommaren vora dem torra och
på vintern igenfrossna. Våra bän-
der byggde där små kvarnar som
hette "skvaltor" med ett litet turbin-
liknande hjul. Jag skall ej inlita
mig på "skvaltors" byggnad, ty jag
har redan skrivit där om. Sägs väl
att säden måste först ugustörkas.
2-3 "Pflingbänder" i min hembygd
hade sådana kvarn gemensam och
"mol" var sitt dygn så länge och
net räckte, och även toparna måste

ACC. N:R. M. 7794:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

mala. Stäckars den bande, som
försunnade att mala medan
det fanns vatten i den lilla äm.
Förvisso fick han erfara panning-
en av det gamla ordspråket "Kvar-
men aldrig malar mer med det
vatten, som rann bort." Som sist-
te i våra orter, som "mol" i Skval-
ka var hänsinne Leufvs: Johan
Alfred Johansson, i Parkula försam-
ling, socken. Jag har sett hur
han "mol" och smakat det gra-
va, men utmärkt goda och häl-
samma brädet. Jag var då 14 år.
Om pannarna måste man hava
locket öppet till en fjärdedel och
ibland med ett koder röra om
mjölet, annars "lukuade" det.

evsk

ACC. N:R M. 7794:8.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Wiking

Härad: Elfvédunge.

Adress: Turåkra, Kråksmåla

Socken: Roghult.

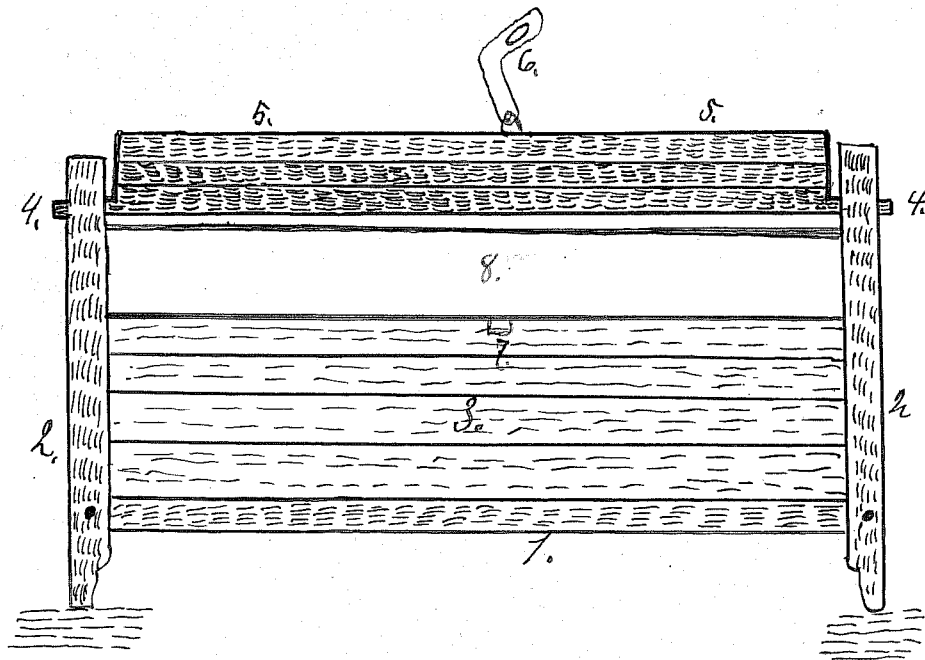
Berättat av: Lantbr. Jakob Jansson, v.f.

Uppteckningsår: 1941.

Född år 1882. i Roghults socken.

N:o 3. Gammaltida "Mjöllär" från Brokshult.
Roghults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

avsk

Skriv endast på denna sida!